

رمزگردانی زبانی دوزبانها

(با تأکید بر کارکردهای تربیتی)

تالیف

دکتر عبدالحسین حیدری
(عضو هیأت علمی دانشگاه فرهنگیان)

انتشارات جهاد دانشگاهی استان اردبیل

۱۳۹۹

سرشناسه	حیدری، عبدالحسین، ۱۳۵۳ -
عنوان و نام پدیدآور	رمزگردانی زبانی دوزبانه‌ها (با تأکید بر کارکردهای تربیتی) / تألیف عبدالحسین حیدری.
مشخصات نشر	اردبیل: جهاد دانشگاهی، واحد اردبیل، سازمان انتشارات، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	۱۲۰ ص.
شابک	978 - 622 - 6231 - 56 - 5 *
وضعیت فهرست نویسی	فیپا
یادداشت	کتابنامه: ص ۹۵-۱۰۴.
موضوع	آموزش دوزبانه
موضوع	Education, Bilingual
موضوع	دوزبانی
موضوع	Bilingualism
موضوع	رمزگردانی (زبان‌شناسی)
موضوع	Code switching (Linguistics)
شناسه افزوده	جهاد دانشگاهی، واحد استان اردبیل، سازمان انتشارات
شناسه افزوده	Jahad-e Daneshgahi. Vahed-e Ostan Ardabil. Press Organization
رده‌بندی کنگره	LC ۳۷۱۵
رده‌بندی دیویی	۳۷۱/۹۱
شماره کتابشناسی ملی	۲۱۶۳۳۵

رمزگردانی زبانی دوزبانه‌ها (با تأکید بر کارکردهای تربیتی)

واحد استان اردبیل

www.ketab.ir

تألیف: عبدالحسین حیدری

صفحه آرای و طرح روی جلد: محمود خروشی

ناشر: انتشارات جهاد دانشگاهی استان اردبیل

چاپ: اول - ۱۳۹۹

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۳۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۲۳۱-۵۶-۵

این اثر، مشمول قانون پشتیبانی مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است. هر کسی تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه مؤلف (ناشر) نشر یا پخش یا عرضه نماید مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

نشانی انتشارات: اردبیل - شهرک کارشناسان - میدان شفا، تلفن: ۰۶-۳۳۷۴۹۵، رایانامه: ard.chap@chmail.ir

نشانی سازمان انتشارات: تهران - خیابان انقلاب اسلامی - خیابان فخررازی - خیابان شهدای ژاندارمری - پلاک ۷۲، تلفن: ۶۶۹۵۲۹۴۸

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

پیش‌گفتار ۷

فصل اول: دوزبانگی و پیامدهای آن

- ۱-۱- دوزبانگی ۹
- ۱-۱-۱- تعریف دوزبانگی براساس توانش‌زبانی ۱۰
- ۱-۱-۲- تعریف دوزبانگی براساس نقش زبانی ۱۱
- ۱-۱-۳- تعریف دوزبانگی براساس نگرش زبانی ۱۱
- ۱-۲- تقسیم‌بندی دوزبانگی ۱۳
- ۱-۳- دوزبانگی و پیشرفت تحصیلی ۱۷
- ۱-۴- برخورد یا تماس زبانی (قرض‌گیری زبانی، تداخل زبانی و رمزگردانی زبانی): ۲۱
- ۱-۴-۱- قرض‌گیری زبانی ۲۱
- ۱-۴-۱-۱- دلایل و انگیزه‌های قرض‌گیری ۲۷
- ۱-۴-۱-۲- برخورد با واژه‌های قرضی ۲۸
- ۱-۴-۱-۳- تداخل زبانی ۲۹
- ۱-۴-۱-۴- رمزگردانی زبانی ۳۲
- ۱-۴-۱-۵- تمایز رمزگردانی درون جمله‌ای از تداخل و قرض‌گیری ۳۳

فصل دوم: گستره مطالعات رمزگردانی زبانی

- ۱-۲- مقدمه ۳۷
- ۲-۲- رمزگردانی زبانی از دیدگاه زبان‌شناسی اجتماعی ۳۸
- ۳-۲- رمزگردانی درون جمله‌ای از دیدگاه نظریه‌های دستوری ۴۹
- ۴-۲- رمزگردانی درون جمله‌ای از دیدگاه روان‌شناسی زبان ۵۵

فصل سوم: رمزگردانی زبانی در کلاس درس

- ۱-۳- آموزش دوزبانه ۶۵
- ۲-۳- سیر مطالعات رمزگردانی زبانی در کلاس‌های درس ۷۱

۷۸	۳-۳- کارکردهای رمزگردانی زبانی در کلاس درس
۸۳	۳-۳-۱- توضیح
۸۴	۳-۳-۱- ترجمه و تکرار مطالب
۸۴	۳-۳-۲- شکل‌دهی مجدد به مطالب همراه با تفسیر و تعبیر آنها
۸۵	۳-۳-۳- ارائه مثال در ارتباط با تجارب و محیط دانش‌آموزان
۸۶	۳-۳-۴- شفاف کردن موضوع با ارائه دستورالعمل‌ها و راهنمایی‌های لازم
۸۶	۳-۳-۲- ضرب‌المثل‌ها و عناصر فرهنگی-زبانی خاص
۸۷	۳-۳-۳- تعاملات غیررسمی و برقراری روابط صمیمی
۸۸	۳-۴- ایجاد نظم و انضباط در کلاس
۸۸	۳-۵- تغییر موضوع یا فعالیت کلاسی
۹۲	۳-۴- نتیجه‌گیری
۹۵	منابع
۱۰۵	واژه‌نامه فارسی-انگلیسی
۱۱۳	واژه‌نامه انگلیسی-فارسی

پیش‌گفتار

نوشته‌ی حاضر ضمن معرفی رمزگردانی‌زبانی به عنوان یکی از مهمترین پیامدهای دوزبانگی در حوزه مطالعات زبان‌شناسی، تلاش کرده است تا کارکردهای متعدد این پدیده‌ی زبانی را در عرصه تعلیم و تربیت مورد بحث و بررسی قرار دهد.

دوزبانگی ازجمله واقعیت‌های است که تقریباً در همه نقاط جهان مصداق دارد. بدون تردید افراد زیادی سختی‌ها و مشکلات تحصیل به زبانی غیر از زبان اول خود را، حداقل در اوایل دوره دبستان تجربه کرده‌اند. عملکرد ضعیف بسیاری از کودکان دوزبانه در دروس مختلف اوایل تحصیل موجب شده است تا تعدادی از محققان، حتی از سه سال اول دوره ابتدائی، به‌عنوان سال‌های خاموش آموزشی یاد کنند. دوزبانگی مسائلی را برای نظام‌های آموزشی کشورها مطرح کرده است که پاسخ‌گویی به آنها به مطالعات دقیق و همه جانبه نیاز دارد. اهمیت موضوع دوزبانگی در آموزش و پرورش و کاربرد رمزگردانی‌زبانی به عنوان یک راهکار عملی برای تسهیل فرایند یاددهی-یادگیری دوزبانه‌ها، از دلایل عمده تدوین این نوشته بوده است.

در فصل اول، پس از ارائه تعریف‌هایی از دوزبانگی، به طبقه‌بندی‌های مختلف از دوزبانگی و ارتباط این پدیده زبانی با پیشرفت تحصیلی پرداخته می‌شود. در قسمت آخر این فصل، پیامدهای دوزبانگی نظیر قرض‌گیری، تداخل زبانی و رمزگردانی زبانی و ارتباط آنها با یکدیگر بررسی می‌شود. فصل دوم کتاب به تشریح دیدگاه‌ها، اصول و فرضیات زبان‌شناختی مطرح در حیطه رمزگردانی‌زبانی اختصاص یافته است. رمزگردانی‌زبانی براساس نظریه‌های مختلف دستوری و در زیرشاخه‌های زبان‌شناسی نظری (زبان‌شناسی اجتماعی و روان‌شناسی زبان) توضیح داده می‌شود.

فصل سوم نیز به بررسی آموزش دوزبانه‌ها و کارکردهای متنوع رمزگردانی‌زبانی در کلاس‌های درس مناطق دوزبانه می‌پردازد. برای وضوح بیشتر موضوع، به نمونه‌های فراوانی از رمزگردانی‌زبانی معلمان و دانش‌آموزان مناطق دوزبانه (دوزبانه‌های ترکی آذربایجانی/فارسی استان اردبیل) اشاره شده است. بخش آخر فصل نیز با ارائه یک نتیجه‌گیری کلی از مباحث مطرح‌شده و طرح پیشنهاداتی، پایان یافته است. امید است مطالب و موضوع‌هایی که در این نوشته مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد، برای خوانندگان مفید بوده باشد و به انجام مطالعات بیشتر در حوزه آموزش مناطق دو یا چند زبانه کمک کرده باشد.

در پایان لازم می‌دانم از زحمات کارکنان بخش انتشارات جهاد دانشگاهی استان اردبیل به ویژه از همکاری و راهنمایی‌های مدیر محترم آن، جناب آقای محمدی تشکر و سپاس‌گزاری نمایم.

عبدالحسین حیدری